

Dialog med velesilama se nadaljuje

Voditelja obeh velesil, Reagan in Gorbačov se bosta srečala v petek, 10., in v soboto, 11. t.m., v islandski prestolnici Reykjaviku. Tako sta izjavila v torek, 30. septembra, zunanja ministra Shultz in Ševardnadze, ki sta po vrsti pogovorov — zadnji je bil v ponedeljek, 29. septembra — končno odstranila glavne ovire, ki so preprečevale vrhunsko srečanje med Reaganom in Gorbačovem.

Kot znano, bi se voditelja obeh velesil morala sestati še letos, in sicer na ameriškem ozemlju, ker je tako bilo sklenjeno ob sklepu prvega vrhunskega srečanja. Odnosi med obema državama pa so se prav v zadnjem času nevarno zaostri, kar so najzgovorneje pokazali tile dogodki: aretacija sovjetskega diplomata Zaharova v Združenih državah in izgon 25 sovjetskih funkcionarjev pri OZN z ameriškega ozemlja na eni, aretacija ameriškega časnikarja Danilofa v Moskvi na drugi strani. V vseh primerih je bila obtožba ista: vohunstvo.

Ne glede na takšno obtožbo je treba vendarle priznati, da je bilo začudenje nepristranskih opazovalcev nad temi dogodki upravičeno, saj je bilo vsakomur jasno, da po tej poti ne bo prišlo do srečanja med voditeljema obeh velesil. Marsikdo je zato podvomil v iskrenost hotenja in volje Washingtona in Moskve po takem srečanju, tudi glede na to, da prizadeti državi nista dosegli napredka na pogovorih v Ženevi in na Dunaju. Izjemo predstavlja le listina v Stockholmu. To, čemur se je marsikdo čudil, pa so bile metode, ki sta se jih posluževali velesili, da ne bi prišlo do vrhunskega srečanja. Zato so nekateri že govorili, da je njuno ravnanje bolj podobno ravnanju »republiki banan« kot obnašanju resne države in velesile povrh. Marsikdo je že namigoval na težave, ki jih baje ima Gorbačov v samem vrhu komunistične partije in v sovjetski vojski,

da ne omenjamo sovjetskih saletitov po svetu, ki so gotovo bolj »papeški kot sam papež«.

Tudi v Združenih državah ne teče vse gladko, čeprav so tu razmere povsem drugačne glede na demokratični politični red, ki je v veljavi, tako da je boj med različnimi gledanji v zunanji politiki javen in nekaj povsem običajnega. Za razmere v Združenih državah pa je znano, da želi predsednik Reagan, kateremu poteka mandat, preiti v zgodovino kot mož, ki je dosegel dvoje: odpravil gospodarske težave v lastni državi in utrdil mir na svetu in v tej zvezi korenito izboljšal odnose med velesilama.

Karkoli je že bilo, zdaj je važno, da sta se velesili sporazumeli za nadaljevanje dialoga, kar najzgovorneje dokazuje tudi sklep, da se bosta Reagan in Gorbačov srečala že prihodnji teden v islandski prestolnici. Kraj srečanja je predlagala sovjetska stran, češ da nudi Reykjavik pogoje za diskretnost, tako da sogovornika ne bo-

sta pod tolikšnim pritiskom sredstev množičnega obveščanja in javnosti na sploh.

Zanimivo je tudi, kako sta Moskva in Washington odstranila ovire, ki sta jih sama bila postavila. Časnikarja Danilofa so Sovjeti kratkoma pospremili na letališče, tako da je čez dobri dve uri že bil v Frankfurtu v Zahodni Nemčiji. Amerikanci so Zaharova po formalni obsodbi brž izgnali iz države in se s Sovjeti dogovorili, da bo smel zapustiti Sovjetsko zvezo disident Orlov, voditelj skupine, ki se v domovini bori za spoštovanje helsinkijske listine. Ni pa znano, kako so uredili vprašanje izгона 25 sovjetskih funkcionarjev pri OZN.

Vest o vrhunskem srečanju v islandski prestolnici je vsekakor zelo pomembna, kajti nadaljevanje dialoga med velesilama je prvi pogoj za rešitev marsikaterega kočljivega mednarodnega vprašanja in predstavlja jamstva, da si tisti, ki imajo največjo odgovornost, vendarle prizadevajo, da svet ne bi nadaljeval po poti lastnega uničenja.

Slovenski dijak Klun o svojih izkustvih v mednarodnem zavodu v Devinu

Branko, najprej bi te prosil, da bi se našim bralcem sam predstavil.

Prihajam iz Sodražice na Dolenjskem, ki leži v ribniški občini. Zato se tudi sam predstavim kot »Rib'nčan«, ker ljudje Ribnico bolj poznajo po originalni suhi robi, in ta tradicionalna obrt je še vedno prisotna tudi v moji vasi. Ostala predstavitev naj bo jedrnata: star sem 18 let in obiskujem mednarodno šolo v Devinu, ter se — kot vsak mlad človek — zanimam za veliko drugih stvari, ki zaposlujejo moj prosti čas.

Letos obiskuješ drugo in zadnje leto na Jadranskem zavodu Združenega sveta v Devinu. To je šola, ki jo obiskujejo mladi z vsega sveta. Koliko je letos vseh dijakov in kako gre s prilagajanjem novincev na nove razmere in učne metode?

Letos je v zavodu ravno 200 dijakov in to število je nekoliko nižje od preteklega šolskega leta, kar je posledica določenih finančnih težav. Z novinci pa je kakor vsako leto: prvi dan je vse v najlepšem redu, spoznaš veliko novih prijateljev, čez nekaj dni pa se že pojavi domotožje. To se navadno še poveča, ko se dijaki soočijo s študijskimi zahtevami, ki so največkrat zelo različne od tistih, katere so bile v šolah, iz katerih prihajajo. Po dobrem mesecu se navadno vse uredi, čeprav se doba prilagajanja razlikuje od dijaka do dijaka.

Poleg tebe, koliko Slovencev obiskuje ta zavod in od kod prihajajo?

Vseh skupaj nas je ravno deset Slovencev. Od tega nas je šest iz matične Slovenije, trije so zamejski Slovenci iz Italije in še dekle iz avstrijske Koroške. Iz Slovenije prihajamo z različnih koncev: Stajerske, Gorenjske, Dolenjske in Primorske, tako da vsi skupaj predstavljamo enotni slovenski prostor v malem.

Pred dnevi ste začeli s poukom. Katere novosti in katera upanja ti prinaša letošnje šolsko leto?

V učnem programu ni bistvenih novosti, so pa določene nove stvari v izvenšolskih dejavnostih. Tako je celotno izvenšolsko življenje bolj organizirano, na izbiro imamo večje število aktivnosti. Tudi naša knjižnica se počasi, a neprenehno vse bolj polni, kar pomeni, da so študijski pogoji vedno boljši. Opremljenost zavoda se prav tako izboljšuje, kajti zavedati se moramo, da je še veliko nestorjenega, ker je naš zavod star samo štiri leta.

Glede upanja in načrtov na pragu novega šolskega leta: cilj je uspešno opravljena matura v šolskem, še bolj pa mogoče v osebnem smislu.

Kaj misliš o učnih načrtih in didaktiki te šole? Katere razlike opaziš v primerjavi z redno šolo?

Celotni učni program se izvaja po sistemu mednarodnega bakalavreata, kar pomeni določeno razliko v primerjavi z normalnimi šolskimi programi. Dijaki si morajo izbrati šest predme-

dalje na 2. strani ■

NOVICE

Rimska vlada je podaljšala rok za vlaganje prošenj za priznanje gradbenega odpusta. Rok bo potekel konec leta. Vlada je hkrati za 20 dni podaljšala rok za plačilo tako imenovanega davka na zdravje. Ta davek se tiče svobodnih poklicev.

—o—

Pred dnevi so na Tržaškem in Goriškem izvolili člane zbora Krajevnih zdravstvenih enot. Na Goriškem je za Slovensko skupnost bil izvoljen dr. Damijan Pavlin, na Tržaškem pa prof. Aleš Lokar in Bojan Brežigar. Na prvi seji bosta oba zbor izvolila člane upravnih odborov.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 5. oktobra, ob: 8.00 Radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojšanu; 10.15 Mladinski oder: »Dežela vetrnic«, radijska igra (Žarko Petan), 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Nediški zvon; 12.45 Glasbeni mozaik; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila; 14.10 Karst Brothers - glasbeni kabaret; 15.10-19.00 Šport in glasba ter prenosi z naših prireditvev; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 6. oktobra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Poljudno čtivo - Liki iz naše preteklosti; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Cecilijanka 1985: mešani zbor »Città di Gradisca«, dekliški zbor »Devin« in mešani zbor »Andrej Paglavac« iz Podgore; 13.40 Glasbene skice; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek: Lahkih nog naokrog; 14.30 Mladinski pas; Glasbene skice; 16.00 Osebnost; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 19.00 Radijski dnevnik.

■ TOREK, 7. oktobra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Poljudno čtivo - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Povejmo v živo!; 15.00 Glasbene skice; 16.00 Zbornik; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Darko Čeh: »Dogodek za vrati«, izvirna radijska igra; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SREDA, 8. oktobra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Telesna kultura in raziskovalna dejavnost; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Poljudno čtivo - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Moški zbor »Andrej Paglavac« iz Podgore; 13.40 Glasbene skice; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Gospodarska problematika; 14.40 Mladinski pas; 16.00 Zbornik: Od Milj do Devina; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Kulturni odmevi; 19.00 Radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 9. oktobra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Beleška - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek; 14.30 Mladinski pas; 16.00 Na goriškem valu; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Četrtekova srečanja; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PETEK, 10. oktobra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Beleška - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Letošnje mednarodno zborovsko tekmovanje »Cesare Augusto Seghizzi« v Gorici; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Naš jezik - Ne prezimo!; 15.00 Iz filmskega sveta; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 11. oktobra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Poljudno čtivo - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Poti do branja; 14.30 Drugi program; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Dramska vetrovnica: Roman v nadaljevanjih: Alojz Rebula: »Senčni ples«; 19.00 Radijski dnevnik.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »NOVI LIST« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157. Odgovorni urednik: dr. Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart, Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

Slovenski dijak Klun o svojih izkustvih...

■ nadaljevanje s 1. strani

tov, iz katerih bodo po dveletni pripravi delali maturo. Pri tem izbira ni popolnoma poljubna, ker so nekateri predmeti obvezni. Učne metode se precej razlikujejo, še posebej, če jih primerjam z metodami v slovenskih srednjih šolah, oziroma z mojo prejšnjo šolo doma v Sloveniji. Razlika je predvsem pri humanističnih predmetih in glede učenja jezikov. V humanizmu se neizogibno srečamo z določenim subjektivizmom, kar pomeni, da resnica ni ena sama in absolutna, temveč velikokrat odvisna od subjekta, kako jo ta dojema. Glede na to skuša šola razviti posameznikovo zavest, da bo lahko sam spoznaval to resnico in mu je sama ne vsiljuje. To velja predvsem v filozofiji in zgodovini, kjer naj bi dijaki dosegli stopnjo samoodločanja in samostojnega razmišljanja, šola pa jim želi omogočiti vse pogoje za to, tako nam daje temeljito osnovno znanje. Velike razlike so tudi na področju študija, v odnosu učenec-učitelj in v zahtevnosti celotnega programa.

Kaj pa izvenšolsko delovanje? Slišali smo, da je zelo bogato in razvejano. Bi nam ga lahko predstavil in povedal, kaj te zanima?

Vsak dijak se mora ukvarjati z najmanj dvema izvenšolskima dejavnostima, ena je športna, druga pa estetska. V okviru športnih aktivnosti so tridiciionalni športi (nogomet, tenis...) ter morske dejavnosti, zanimivi pa sta tudi jamarstvo in plezanje. Med estetskimi aktivnostmi delujejo razne dramske skupine (angleška, italijanska, eksperimentalna drama) ter veliko drugih, od fotografskega krožka do pevskega zbora. Sam igram nogomet in košarko kot športni dejavnosti, za estetsko pa sem vključen v literarni krožek. Poleg tega opravljamo socialno delo, ki mu namenimo eno popoldne na teden ter obsega pomoč ostarelim, invalidom in varstvo otrok. Veliko stvari organiziramo tudi dijaki sami (kot na primer šolski časopis), tako da je življenje res aktivno, vse te dejavnosti pa naj bi omogočile vsestranski razvoj dijaka v času šolanja v zavodu.

Jadranski zavod, kot je znano, je občasno organizator zanimivih in odmevnih človečanskih pobud. Imate kaj podobnega v načrtu za prihodnje mesece?

V bližnji prihodnosti bomo ponovili akcijo »Pohod upanja«, katerega izkupiček je namenjen konkretni pomoči v boju zoper lakoto v revnih državah. Organizirali bomo tudi »UNICEF koncert«, kjer bomo namenili denar UNICEF-združenju. Namen vseh teh dobroteljskih akcij ni le denarna pomoč, temveč tudi moralna podpora vsem ljudem, ki so v stiskah po svetu, ter hkrati izraz želje po boljšem in pravičnejšem svetu, ki pa se mora kazati v konkretnih dejanjih. Eno izmed teh dejanj so štirje zavodi Združenega sveta, ki naj bi bili miniaturni primer tega novega sveta.

Mistiš, da je taka življenjska izkušnja res pomembna glede ustvarjanja bratstva med narodi? Menda je tudi to eden ciljev zavodov Združenega sveta?

Eden idealov zavoda je tudi mednarodno razumevanje oziroma sožitje in to vzdruže je med dijaki prav gotovo prisotno. To ni samo izkušnja razumevanja, temveč tudi njeni sadovi. Ljudje prihajajo z različnih koncev ter prinašajo različno kulturo in miselnost. V tej izmenjavi kultur se človek marsikaj nauči in spozna, kar bi mu bilo neznano zaradi lokalne zaprtosti. Zato je ta izkušnja prav gotovo pomembna za

vsakogar za nadaljnje poglede na soljudi v prihodnosti.

Ali ne pride v zavodu do nekakega pojavnega angleškega »univerzalizma«?

Ne. Utemeljitev je preprosta. Dijaki v zavodu ohranjajo svojo kulturno in narodno ozadje, kljub temu da živimo v skupnosti. Zato tudi prirejamo večere, na katerih prikažemo naše narodne in kulturne značilnosti. »Angleški univerzalizem« se kaže le v tem, da je angleščina uradni jezik v šoli, medtem ko se drugače sporazumevamo tudi v drugih jezikih. Namen zavoda tudi ni uvesti kakršenkoli univerzalizem, temveč ohraniti skupnost različnih posameznikov, ki pa so zmožni prerasti to različnost, ki jih omejuje in živeti v sožitju s sebi drugačnimi.

Kaj pa stiki z Devinčani in drugimi okoličani?

Zavod se trudi, da bi se vključil v vaško življenje in primer tega poskusa je tudi t.i. »devinsko kosilo«, ko Devinčani povabijo dijake iz zavoda na svoje domove na nedeljsko kosilo. To je bilo letos že drugič in je določen prikaz povezave zavoda z Devinčani. Vendar osebno menim, da bi moralo biti veliko več stikov tudi na osebni ravni in v osebni vključenosti posameznikov v vaško skupnost.

Kako bi torej ob koncu ocenil svojo dosedanja izkušnja v mednarodni šoli?

Moja izkušnja je izredno pozitivna. Preprosto rečeno: tu imam možnost, da se učim v šolskem smislu, še bolj pomembna pa je možnost, da se lahko učim za življenje. Prvo je samostojnost, ki se jo od vsakega zahteva, ker ne živi več v svoji družini. To je predvsem duševna samostojnost, ki ti pomaga razviti svojo lastno osebnost. Drugo pa je dejstvo, da se lahko učiš od drugih ljudi, ravno zaradi njihove različnosti, učiš se tudi živeti z ljudmi v širšem smislu in ta izkušnja je zelo pomembna ravno zaradi obdobja, v katerem nastopa — to je obdobje odrasčanja, zorenja in iskanja lastne poti v življenje.

Katere cilje si postavljaš za prihodnost?

Ob tem vprašanju sem se spomnil na pogovor z novim sošolcem v zavodu na začetku leta. Ob vprašanju, kateri so njegovi cilji in načrti v zavodu, mi je preprosto odgovoril »postati velik«. To je tudi moj cilj, odrasti v duševnem smislu, spoznati ljudi in umetnost življenja, hkrati pa napredovati tudi na šolskem področju, v znanju. Za kaj bolj konkretnega, kot npr. kaj bom študiral po maturi, pa se še nisem odločil.

Zahvaljujemo se ti za pogovor in želimo obilo sreče in uspehov v življenju.

Pogovarjal se je
MARKO TAVČAR

—O—

Jugoslovanski generalni konzul v Trstu Drago Mirošič je v četrtek, 25. septembra, s soprogo priredil sprejem v prostorih generalnega konzulata. S tem se je poslovil od predstavnikov slovenskega družbenopolitičnega, gospodarskega in kulturnega življenja v zamejstvu. Ob tej priložnosti je nekaj pesmi zapel Tržaški oktet. Generalni konzul Mirošič odhaja v Beograd, kjer bo prevzel pomembno mesto v zunanjem ministrstvu. Za novega generalnega konzula v Trstu je bil imenovan dr. Livij Jakomin.

Enodnevni seminar o vzgoji na večjezičnem področju

S 1. septembrom se je začelo v Italiji novo šolsko leto, medtem ko se je redni pouk začel 18. septembra. Slovenski šolniki so se v času od 1. pa do 18. septembra udeleževali raznih izpopolnjevalnih tečajev. Eden takih tečajev je bil 8. septembra v hotelu Europa v Nabrežini. Namenjen je bil slovenskim šolnikom s Tržaškega in z Goriškega; organiziral ga je deželni zavod za izobraževanje IRRSAE.

Tema seminarja je bila: »Vzgoja in izobraževanje v večjezičnem okolju«. Zanimiva tema za šolnike, ki poučujejo otroke, kateri prihajajo iz dvojezičnih družin in se s takimi problemi vsak dan ubadajo. Ta seminar je imel namen dati vzgojiteljicam in učiteljem nekaj koristnih napotkov kako ravnati z učenci, ki slabo obvladajo materinščino in kako poučevati še drugi jezik. V novih učnih načrtih za osnovno šolo, ki bodo začeli veljati s šolskim letom 1987/88, je namreč predviden tudi tuj jezik.

Na seminarju so predavali prof. Riccardo Luccio s tržaške univerze na temo: Psihološki vidik jezikovnega učenja v dvojezičnem okolju; profesor in sociolog Emidij Susič na temo: Vpliv socializacijskih dejavnikov na etnično identiteto in dr. Albin Nečak Luk na temo: Metodološka in didaktična načela v dvojezični šoli v Prekmurju.

Prof. Riccardo Luccio je v svojem predavanju poudaril pomen učenja še enega jezika poleg materinščine in to iz več razlogov; otrok se zlahka nauči drug jezik, ker ima zelo prožne možgane in je dojemljiv za novosti. Treba je vzbuditi zanimanje za tuj jezik, treba je učenca motivirati. Pri pogovoru v tujem jeziku je treba uporabljati lahke in znane besede ter izraze, ki se jih pogosto sreča v vsakdanji rabi. Pomembno je tudi okolje, iz katerega prihaja otrok.

Glavni pogoj za učenje drugega jezika je dobro poznavanje materinščine, brez tega se otrok ne bo dobro naučil tujega jezika. Zelo je bilo zanimivo in za zamejca aktualno predavanje sociologa Susiča. Slovenci v Italiji so iz leta v leto podvrženi asimilaciji in integraciji. Vedno več je mešanih zakonov in vedno več otrok iz mešanih zakonov obiskuje slovenske šole. Dr. Emidij Susič je naštel in podrobno razčlenil tri važnejše socializacijske dejavnike:

1. Družina je najvažnejši socializacijski dejavnik. Otrok v družini raste in se socializira in je zelo važno, kako doma govori. To velja zlasti za mešane zakone: ti-

sti jezik, ki se ga doma več govori, tistega bo otrok bolj obvladal in govoril.

2. Šola je drug važen dejavnik. Vloga šole je formiranje in utrjevanje narodne identitete. Slovenska šola v zamejstvu ima zelo zahtevno nalogo: utrjevati čut do slovenske identitete in kulture. Slovenska šola v Italiji mora biti slovenska predvsem po duhu.

3. Pomemben socializacijski dejavnik je tudi prosti čas; kako ga otrok preživlja in s kom? Razdelimo ga na tri dele: udeleževanje v športu (tu imamo nešteto slovenskih športnih in kulturnih društev); branje časopisov in revij in druga sredstva množičnega obveščanja (radio in televizija).

Iz ankete, ki sta jo pred dvema letoma izvedla dr. Susič in dr. Sedmak, je izšla pesimistična slika. Velika večina slovenskih družin gleda in posluša italijanske oddaje, bere italijanske revije.

Vse to stopnjuje asimilacijo in da jo bomo omejili, moramo ojačiti socializacijske dejavnike, ki morajo biti predvsem usmerjeni v slovensko kulturo in jezik.

Zadnje predavanje je imela dr. Albina Luk, ki je prikazala konkretno stanje na mešanem območju v Prekmurju. Tam imajo dvojezične šole in sicer madžarsko-slovensko, katero obiskujejo vsi otroci. Učitelj mora v dvojezični šoli obvladati dobro oba jezika, ki sta si enakovredna.

Velika škoda je, da niso bili na ta seminar povabljeni tudi italijanski šolniki, kajti tudi oni bi morali slišati, kako važno je poznati jezika in kulturi narodov, ki živi na istem ozemlju.

Marko Paulin

ZANESLJIVOST PRIJATELJSKE BANKE

Naše hranilnice so nastale pred sto leti na pobudo takih ljudi, kot si ti. Mogoče zaradi tega še danes posvečajo družinam posebno pozornost. Z ugodnimi posojili omogočajo nakup ali obnovo hiše in nudijo osebna posojila po zelo zmerni obrestni meri. Pri nas boš vedno našel na izredno pripravljenost in občutljivost. V kmečki in obrtni hranilnici in posojilnici si med prijatelji.

**KMEČKE IN OBRTNE
HRANILNICE
IN POSOJILNICE**

v Furlaniji-Juljski krajini

Tvoja domača banka

V tržaški javnosti se še ni poleglo mučno občutje zaradi strahotne tragedije, ki se je pripetila prejšnji teden. 26-letni Franco Bulian je ubil zaročenko, 24-letno Danilo Dagiato, nato pa se je obesil. Celo dolgo noč nihče ni vedel, kje je mali Michelino Penzo, kateremu je umorjeno dekle bilo za varuha. Po več kot 22 urah so gasilci našli malega Michelina nedaleč od Ferlugov. Bil je pri dobrem zdravju in se zdi, da ga strahotni dogodek ni kdove kako prizadel.

Pred pričetkom 16. abonmajske koncertne sezone Glasbene matice

Pred 15. leti se je Glasbena matica z dobršno mero poguma odločila namesto občasnih koncertov uvesti redno abonmajsko koncertno sezono. Že prva sezona 1971-72 se je izkazala za uspešno. Zaradi skromnega števila tukajšnjih koncertnih poudarjalcev se je bilo potrebno v večji meri nasloniti na koncertna gostovanja zlasti ona iz matične domovine. Postopoma pa so se na koncertnem odru pojavljali tudi domači glasbeni umetniki. Tako se je izmed slovenskih solistov in ansamblov zvrstilo v petnajstletnem obdobju 21 instrumentalnih in 7 vokalnih solističnih nastopov, dva nastopa komornega ansambla, 6 nastopov vokalnih ansamblov in 11 nastopov orkestra Glasbene matice, ki je predstavljal pomembno postavko koncertnega repertoarja ter bi se bilo potrebno potruditi in poiskati vse možnosti, da bi v eni ali drugi obliki zopet oživel.

Glasbena matica ima pri oblikovanju svojega koncertnega repertoarja določeno vzgojno nalogo, ki ni vselej lahko izvedljiva.

TUDI SLOVENSKI DEŽELNI ZAVOD ZA POKLICNO IZOBRAŽEVANJE ZAČEL S POUKOM

V ponedeljek, 29. septembra, se je začelo novo šolsko leto tudi za tečajnike Slovenskega deželnega zavoda za poklicno izobraževanje. Obnovili so se številni tečaji, ki jih zavod prireja že več let, za letos pa moramo posebej omeniti tečaj za kamnoseke, ki obeta novo poklicno usposobitev za vpisane tečajnike. Ob začetku šolskega leta je tečajnike in njihove profesorje ter predsednika zavoda prof. Josipa Tavčarja in ravnateljico Tamaro Blažino obiskal predsednik Trgovinske zbornice, inž. Giorgio Tombesi, ki je v svojem nagovoru poudaril misel, da tržaška Trgovinska zbornica z velikim zaupanjem gleda na te strokovne tečaje. Že več časa pa tudi skuša skrbeti za stvarne potrebe tečajev. Tako je letos poklonila 13 pisalnih strojev in omogočila odprtje tečaja za kamnoseke.

Letošnje večje število vpisanih kaže na zanimanje slovenske mladine za strokovno usposobitev, saj ti tečaji omogočajo precej hitro vključitev na delovni trg, kar je v sedanjih časih pomemben dosežek za vsakogar.

NOVI PREDSEDNIK TRŽAŠKE POKRAJINE

Novi predsednik tržaške pokrajine je 32-letni krščanski demokrat Dario Locchi. Izvoljen je bil v ponedeljek, 29.9. Prejel je 18 glasov. Sedem glasov je prejel komunist Martone, tri glasovnice so bile bele, medtem ko se je socialni demokrat Martini vzdržal. Na seji so izvolili tudi novi pokrajinski odbor. Končala se je tako dolgotrajna kriza pokrajinske uprave.

V novem odboru sta dva Slovenca. Svetovalec Slovenske skupnosti Harej bo ohranil odborništvo za kulturo, socialist Čok pa bo vodil odborništvo za kmetijstvo. Pokrajinski svet mora sedaj odobriti proračun.

va. Potrebna je budnost, da se ne zdrkne na raven lahke glasbe. Ker tarejo Glasbeno matico kakor večino kulturnih ustanov velike težave finančnega značaja, je razumljivo, da ni mogla realizirati vseh programskih želja kot npr. redna gostovanja slovenskih opernih ansamblov. Kogojeve Črne maske in Merkujev Kačji pastir še vedno čakata na uprizoritev v Kulturnem domu.

Vrsta abonmajskih koncertov Glasbene matice je bila vabljiva tudi za italijanske ljubitelje glasbene umetnosti, kar priča njihova dokaj številna prisotnost tako pri nekaterih abonmajskih koncertih kakor pri koncertih, ki so se odvijali v okviru šole Glasbene matice. Med slednjimi naj se spomnimo zelo uspešnega koncertnega ciklusa del J. S. Bacha ob 300-letnici njegovega rojstva kot edinstvene tovrstne glasbene prireditve v Trstu ob tej priložnosti.

Če pregledamo sestav koncertnega občinstva, moramo omeniti precejšnjo odsotnost mladih iz vrst dijakov višjih slovenskih srednjih šol. Upali bi si reči, da vodstva teh šol in posamezni pedagogi, ki jim je poverjena umetniška vzgoja, premalo storijo, da bi zainteresirali dijake za obisk slovenskih koncertnih prireditev.

Letošnja abonmajska koncertna sezona se bo začela prej kakor običajno — že v soboto, 11. oktobra. Zaradi številnih obveznosti Simfoničnega orkestra Slovenske filharmonije ni bilo mogoče izbrati kasnejši datum. Orkester bo vodil madžarski dirigent Janos Kovacs, ki je sicer dirigent državne opere v Budimpešti ter sodelavec slovitega festivala v Bayreuthu. Solist v Mozartovem koncertu v D-duru bo naš dober znanec, violinist Miha Pogačnik. Ostali program obsega Haydnovo Simfonijo št. 92 v G-duru »Oxford« ter Brahmsovo Simfonijo št. 4 v e-molu.

Na drugem koncertu, ki bo v Stolnici sv. Justa se bosta predstavila znani zagreb-

ški orgelski mojster Andjelko Klopučar ter sopran Ljiljana Molnar Talajić s pestrim sporedom skladb za orgle solo ter za orgle in glas.

V znamenju spomina 100-letnice smrti velikega skladatelja in pianista Franza Liszta bo pianist Daniel Rivera — po rodu Argentinec — na tretjem abonmajskem koncertu izvajal vrsto del slavnega skladatelja. Njegov spored obsega skladbe, ki bodo večinoma prvič izvajane v Kulturnem domu. 15. januarja bomo imeli zopet v gostih goste iz Zagreba; violinistko Tamaro Smirnovu-Šajfar in pianistko Miro Flis, obe renomirani glasbeni umetnici.

Krstni nastop Godalnega kvarteta Glasbene matice na abonmajskih koncertih bo 29. januarja. Komorni ansambel v sestavi Žarko Hrvatič, Marko Bitežnik, Aleksandra Pertot ter Peter Filipčič bo izvajal Schubertov kvartet št. 1 v Es-duru, Dvorakov kvartet op. 96 v F-duru in Štiri skladbe za godalni kvartet Marijana Lipovška. V februarju bomo imeli zopet v gosteh Simfonični orkester Slovenske filharmonije. Tokrat bo dirigent Marko Munih, solisti pa bodo Primož Novšak - violina, Miloš Mlejnik - violončelo in Olga Gracelj - sopran.

Ob spremljavi pianista Aleksandra Rojca bosta na 7. abonmajskem koncertu nastopila naš priljubljeni basist, operni solist Ivan Sancin in mezzosopranistka Božena Glavak. Po daljšem času bo 26. marca v gosteh Komorni orkester RTV - Ljubljana pod taktirko Stojana Kureta, ki se vedno bolj uveljavlja za dirigentskim pultom. Solist bo kitarist Igor Starc.

Sezono bo 16. aprila zaključil koncert Tržaškega okteta, ki bo predstavil zanimiv spored pesmi Volariča, Kogoja, Tomca in Švkaršiča.

—o—

Pred dnevi je občinski svet v Trstu odobril proračun za leto 1986. Za proračun so glasovali svetovalci strank sedanje večine, proti pa so bili komunisti. Misovci in svetovalec Parovel so pred glasovanjem zapustili dvorano. Tržaški občinski odbor sestavljajo svetovalci Liste za Trst, Krščanske demokracije, socialistične in republikanske stranke ter Slovenske skupnosti.

Občni zbor Dekliškega zbora Devin

V ponedeljek, 29. septembra, je Dekliški zbor Devin namesto običajnih vaj imel svoj občni zbor. Zbor v letošnjem letu stopa v 15. leto svojega delovanja in je v tem času pokazal, da je eden boljših zborovskih sestojev pri nas.

Pevke, ki prihajajo iz Jamelj, Štivana, Medje vasi, Devina, Cerovelj in Mavhinj, so se zbrale v prostorih nove osnovne šole v Devinu, kjer so običajno pevske vaje in najprej poslušale poročila pevovodje Hermana Antoniča, predsednice Marije Breclj in blagajniško poročilo.

Stanje je, kar se pevskega delovanja tiče, zadovoljivo; mogoč pa je še nadaljnji napredek. Za to pa bodo potrebne vaje. S tem v zvezi se je razvila tudi krajša debata, ki je osvetlila mnjenja in želje deklet glede vaj, urnikov, sistema dela in izbire pesmi.

Veliko zanimanje je tudi zavladalo, ko je bilo govora o popravilu bivšega rastli-

njaka na vrtu otroškega vrtca v Devinu, kjer si bosta Dekliški zbor Devin in zbor Fantje izpod Grmade uredila svoj sedež. Gre za stavbo, ki jo občina s posebno pogodbo dodeljuje zboroma, za dobo 20 let. Preden pa se vanjo vselita, bo potrebno opraviti še vsa obnovitvena dela.

Sledile so volitve novega odbora. Izvoljeni 7-članski odbor se je sestel takoj po končanem občnem zboru in porazdelil naloge. Za predsednico je bila izvoljena dr. Alenka Legiša, podpredsednica je Ana Marija Frandolič, tajnica Olga Tavčar, blagajnik pa pevovodja Herman Antonič. Tem bo pomagal še tričlanski zbor svetovalek Zoli, Klanjšček-Caharija in Pahor. V zbor preglednikov računov so bili izglasovani Marija Breclj, Franko Pahor in Roberto Vidoni.

Novi odbor Dekliškega zbora Devin se bo v kratkem sestel, da bi si izoblikoval potrebni načrt za letošnje delovanje.

Pomemben obisk v Benečiji

V soboto, 27. septembra, je bila na celodnevem obisku v Benečiji večja skupina ljubljanskih katoliških kulturnikov in javnih delavcev. Bili so gostje kulturnega društva Studenci in uredništva katoliškega štirinajstdnevnikarja Dom. Predstavniki obeh ustanov so rojake iz glavnega mesta Slovenije — bilo jih je kar za dva avtobusa — sprejeli v dvorani delavskega društva na Trgu Ristori, kjer jih je pozdravil predsednik »Studencev«, Riccardo Rutar, ki je med drugim utemeljil iskanje stikov s katoliškimi krogi v zamejstvu in Sloveniji. Župnik iz Gorenjega Tarbija, dr. Emil Cenčič, in Ferruccio Klavara pa sta orisala položaj slovenske manjšine in slovenske Cerkve v Nediških dolinah. Cenčič je govoril o tradiciji prisotnosti Cerkve v Benečiji ter o njeni vlogi kot branilki zvestobe slovenski identiteti. Omenil je mejnike, ki so začrtali zgodovino Benečije: leto 1866, ko se je takoj po plebiscitu in priključitvi Italiji začela kampanja proti Slovencem in ko je slovenščina obstajala praktično le v cerkvi. Leta 1933 pa je fašistična oblast prepovedala slovenščino tudi v cerkvah in pri verouku. Po drugi svetovni vojni pa je duhovščina, ki je znova hotela peljati slovenščino v cerkev, doživela zelo hude težave. Danes slovenščina izgublja teren tudi v cerkvi predvsem zaradi premajhnega števila slovenskih duhovnikov, zato se pa začenja doba večje laične prisotnosti tako pri vzdrževanju slovenščine kot pri razvijanju nadaljnjega kulturnega življenja med manjšino.

Ferruccio Klavara je v svojem orisu podal stvarno podobo Benečije, obenem pa podčrtal pomen sovražne politične propagande, posledice političnih predsedkov med starejšimi Slovenci ter indiferentizma med mladimi. Vse to ruši temelje slovenske prisotnosti v Benečiji, čeprav je potres izpred 10 let povzročil pomembno spremembo v težnjah, saj so se začeli vračati prvi laiki iz emigracije, ki so stopili ob bok duhovnikom tudi v težkem prepričevalnem boju proti demagoškemu geslu, ki je prevladovalo v Benečiji, po katerem je Benečan Slovenec, ker je obenem tudi marksist. Biti kristjan in biti Slovenec za mnoge, ki so se odpovedali preteklosti, ni bilo mogoče.

Klavara je še govoril o kulturni in politični vlogi društva Studenci, ki so našli prijatelje tudi v italijanskih krogih zunaj de-

želnih meja. Postavil je tudi temelje nove strategije prisotnosti slovenskih katoličanov v Benečiji ter govoril o vse večji potrebi stikov in zblizanja med katoličani tako v Sloveniji kot v zamejstvu. Kot pozitivno dejstvo sedanjega trenutka pa je opozoril na obstoj zasebne slovenske šole, ki je prav v teh dneh začela delovati in ki je privabila v otroški vrtec 20 slovenskih otrok, v prvi razred osnovne šole pa pet.

V imenu ljubljanskih gostov je govoril inž. Strgar, ki je poudaril, da predstavlja ta obisk samo začetek plodnega sodelovanja katoliških laikov z vseh območij enotnega slovenskega kulturnega prostora. Prišel je pozdrav metropolita in nadškofa Šuštarja, arheolog Stane Gabrovec pa je izročil — kot simbolično darilo — sliko svetega Cirila in Metoda, ki jo je izdelal slikar Miha Maleš.

—o—

XX. SREDNJEVROPSKA KULTURNA SREČANJA

V palači Attems v Gorici so od četrtega do nedelje prejšnjega tedna potekala jubilejna XX. srednjeevropska kulturna srečanja, ki so tokrat bila posvečena dunajski umetnostnozgodovinski šoli in njenim odmevom v sosednjem kulturnem prostoru. Na tem znanstvenem posvetovanju so sodelovali strokovnjaki iz več evropskih držav, med njimi tudi nekateri slovenski. Obravnavana snov na teh srečanjih je na sploh bila zelo važna za našo kulturno preteklost, saj so na dunajski univerzi študirali trije najpomembnejši utemeljitelji slovenske umetnostnozgodovinske vede, I. zidor Cankar, France Stelè in Vojeslav Molè. Udeleženci tega znanstvenega zbora so v teh dneh imeli možnost ogleda dveh priložnostnih razstav v palači Attems, avstrijskega grafika Alfreda Kubina in prikaza razglednic arhitekta Maksa Fabianija.

—o—

Predsednik Republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije Jože Smole je obiskal Koroško. V Celovcu se je sestal z deželnim glavarjem Wagnerjem. Pogovarjala sta se predvsem o priznanju pravic slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Predsednik Smole se je nato sestal s predstavniki koroških Slovencev.

ZANESLJIVOST PRIJATELJSKE BANKE

V kmečkih in obrtnih hranilnicah in posojilnicah lahko zaprosiš za:

- finančne prispevke in posojila, tudi pod ugodnejšimi pogoji, za nakup, gradnjo, razširitev ali prenovo hiše;
- osebno posojilo: za študij, zdravljenje, opremo, poročne stroške, nakup avtomobila in za vse druge družinske potrebe;
- izplačilo plač in pokojnin;
- strokovne nasvete za vlaganje v obveznice (Bot, CCT obligacijski in delniški) in skupne sklade;
- storitev Bancomat za dvig gotovine tudi ponoči in ob nedeljah;
- varovanje vrednosti in dragocenosti v varnostnih predalih;
- plačilo raznih storitev tudi preko tekočega računa (SIP, ENEL, plin), davkov, najemnine itd.

Pri nas boš vedno našel na pristočnost, razpoložljivost, hitre usluge in prvovrstno poslovno učinkovitost.

85-letnica idrijske realke

Ob 85-letnici prve slovenske realke so v soboto, 27.9., odkrili v Idriji pred zgodovinskim poslopjem, sedanjo srednjo šolo Jurija Vege, spominsko ploščo: Prva slovenska realka 1901-1926 — V letih avstrijske in italijanske oblasti je izobraževala in vzgajala stotine mladih ljudi iz Idrije in drugih slovenskih krajev ter utrjevala njihovo narodno zavest. Realčani so se uveljavljali na pomembnih področjih gospodarskega, političnega, znanstvenega in kulturnega življenja ter prispevali dragocen delež v boju za osvoboditev in napredek naše domovine. Pred svečanostjo je v osnovni šoli Jožeta Mihevcia predaval o zgodovini realke Janez Kavčič, ki je sklenil z

mislijo, da bi z oltarja prednikov ne odnašali pepela, ampak ogenj. Med najstarejšimi maturanti, se je svečanosti udeležil tudi akademik Božidar Jakac, ki je šoli Jurija Vege podaril svojo sliko z motivom idrijskega Divjega jezera. Med govorniki je nastopil v imenu Primorcev in Tržačanov inž. Stanko Starc, prisotna pa sta bila še Milko Bambič iz Trsta in msgr. dr. Franc Močnik iz Gorice. Slovesnosti Alme mater slovenskih višjih srednjih šol, ki je bila po prvi vojni do nasilne ukinitve pod fašizmom, edina slovenska višja šola v Italiji, so se udeležile najvišje krajevene oblasti, slavnostni govornik pa je bil vseučiliški profesor dr. Matjaž Kmecl.

**KMEČKE IN OBRTNE
HRANILNICE
IN POSOJILNICE**

v Furlaniji-Juljski krajini

Tvoja domača banka

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Italijanski zbornik o Ivanu Trinku

Videmska pokrajina je pred dobrim mesecem izdala zbornik v italijanščini, ki je posvečen Ivanu Trinku. Uredil ga je tržaški duhovnik in univerzitetni profesor Pietro Zovatto, ki mu je dal naslov »Ricerche su Ivan Trinko« (Raziskave o Ivanu Trinku). Tudi italijanski bralci so tako dobili publikacijo, ki jim bo lahko približala tega velikega Benečana. Poleg urednika Pietra Zovatta objavljajo svoje prispevke Martin Jevni-

področju, kot rdeča nit gre skozi zapis misel, da je Ivan Trinko prvi Benečan, ki se ni odpovedal domači, krajevni kulturi beneških dolin, obenem pa bil odličen poznavalec in posrednik med italijansko in osrednjo slovensko kulturo. Zanimiva je tudi analiza političnega ozadja in izbor v Trinkovem času. Vse to namreč lahko bolje osvetluje Trinkovo osebnost in njegovo delo.

Sledi prispevek Martina Jevnikarja »Ivan Trinko prevajalec in posredovalec slovenske kulture med Italijani«. Jevnikar, kot dober poznavalec Trinkovega dela, je s podobnim naslovom nastopil tudi na Trinkovem simpoziju v Rimu, za bralce pa je gotovo zanimivo brati o slovenskih delih, ki jih je Trinko prevedel v italijanščino, a tudi o vsem drugem prevajalskem delu iz drugih slovanskih jezikov, ki jih je pripravil Trinko za razne italijanske publikacije. Italijanska slavistika mu gotovo veliko dolguje, saj je resnično oral ledino.

Fedora Ferluga Petronio nam predstavlja Trinkov pesniški in prozni jezik. Tudi v njenem primeru gre za nekoliko predelano študijo, ki je že objavljena v slovenskem Trinkovem simpoziju.

Marino Vertovec iz Vidma je italijanskim bralcem postregel s prispevkom »Ivan Trinko posrednik med slovanskim in latinskim svetom«. Iz njegovega zapisa bo lahko bralec ugotovil stoletno živo zvezo med Benečijo in osrednjimi slovenskimi deželami ter zvedel o številnih Benečanih, ki so si s svojim delom in sposobnostmi pridobili sloves in ugled. Ivan Trinko se torej vključuje v ta niz osebnosti kot aktiven in uspešen posredovalec med slovanskimi narodi in njihovimi kulturami ter italijanskim svetom.

Božo Zuanella v prispevku Ivan Trinko mož izobrazbe ugotavlja, kako je lahko Trinko postal

to, kar je, ker se je odločil za knjižno slovenščino in ustvarjanje, ki je suvereno tako v slovenščini kot tudi italijanščini. Gre namreč za človeka, ki je popolnoma obvladal oba jezika in si zgodaj pridobil široko kulturo, kar mu je tudi omogočalo, da je imel odlične stike z znanstveniki in jezikoslovci po vsej Evropi.

Zbornik zaključujeta dva ločena prispevka Marina Qualizze. Prvi nosi naslov Ivan Trinko kot politik, drugi pa Ivan Trinko kot filozof.

V prvem prispevku nam Qualizza predstavlja Trinka kot politika, ki je bil prežet s socialno mislijo znane Leonove enciklike Rerum novarum, v tem smislu je treba tudi ocenjevati nje-

DRUŠTVO SLOVENSKIH IZOBRAZEN-CEV v Trstu vabi na prvi letošnji večer v sezoni, ki bo v ponedeljek, 6. oktobra, ob 20.30 v Peterlinovi dvorani v Donizet-tjevi ulici 3. Predavala bo dr. Milica Kacin-Wohinz o nadškofu F. B. Sedeju v luči uradnih italijanskih dokumentov.

govo politično delo pokrajinskega svetovalca čedajskega okrožja. Bil je velik borec za pravice Benečanov, čeprav lojalni italijanski državljan. V zadnjem prispevku o Trinku filozofu dobi bralec sliko o Trinkovem gledanju na filozofijo, ki jo je med drugim poučeval skoraj 50 let v videmskem semenišču. Bil je pristaš filozofije, ki se navezuje na Aristotela in Tomaža Akvinskega, s filozofskega področja so se ohranili štirje Trinkovi sestavki, ki kažejo njegovo gledanje na svet in vprašanja o odnosu med Bogom in svetom.

Tudi Qualizza je za ta italijanski zbornik predelal svoje rimsko predavanje. Vsekakor pa moramo priznati videmski pokrajini, da je z veliko mero pozornosti izdala to publikacijo o svojem bivšem svetovalcu, ki bo gotovo lahko prispevala k boljšemu poznanju Ivana Trinka, Benečije in slovenske kulture med italijanskimi bralci.

M. T.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE V TRSTU

ABONMA 1986-87

Ivan Cankar

ZA NARODOV BLAGOR

komedija, režija Dušan Jovanovič

Georges Feydeau

BOLHA V UŠESU

komedija, gostovanje SLG Celje

W. Kohlhaase - R. Zimmer

RIBA ZA ŠTIRI

komedija, režija Jože Babič

Anton P. Čehov

ČEŠNJEV VRT

komedija, gostovanje SNG Ljubljana

Arthur Miller

SMRT TRGOVSKEGA POTNIKA

drama, režija Mario Uršič

Lev G. Birinski

ZNORELCEV PLES

komedija, gostovanje PDG Nova Gorica

M. Jakovljevič, Ž. Petan, E. Fritz, U. Koder

U SLOVENAČKIM GORAMA

musical, gostovanje MGL Ljubljana

ABONMA V TRSTU

Dosedanji abonenti lahko obnovijo abonma do 4. oktobra od 9. do 14. ure tudi po telefonu 734265. Vpisovanje novih abonentov od 6. oktobra od 10. do 14. in od 18. do 20. ure v Kulturnem domu, Ul. Petronio 4.

ABONMA V GORICI

Vpisovanje abonentov do 11. oktobra vsak delavnik od 17.30 do 19. ure, ob sobotah od 10. do 12. ure v Kulturnem domu, Ul. Brass 20, tel. 33288.

kar, Fedora Ferluga-Petronio, Marino Vertovec, Božo Zuanella in Marino Qualizza.

Gre za drugo publikacijo, ki monografsko obravnava Ivana Trinka.

V mislih imamo tudi zbornik predavanj »Trinkov simpozij«, ki je izšel letos in v katerem so uredniki zbrali gradivo s Trinkovega simpozija, ki je bil leta 1983 v Rimu. Ta italijanska publikacija, posvečena Trinku, pa je gotovo dragocena predvsem za italijanske bralce.

Uvodno študijo v zbornik je prispeval profesor Zovatto. Dal mu je naslov Ivan Trinko, prvi intelektualci Beneške Slovenije. Gre za zanimiv prispevek, ki analizira Trinkovo osebnost in njegovo delovanje na kulturnem, a tudi političnem

Bogata bera nove slovenske literature v avstrijskih kulturnih revijah

Leta 1966 so se na starodavnem gradu nekdanjih goriških grofov prvič sestali znanstveniki, pisatelji in politični delavci iz različnih držav, da bi se pogovorili o skupnem duhovnem izročilu različnih srednjeevropskih narodov. Od tedaj je problem srednjeevropske kulture pojem, o katerem veliko razpravljajo predvsem v Severni Italiji, Avstriji, a tudi na Madžarskem. V zadnjih letih pa so se v aktualno diskusijo vse bolj vključili tudi publicisti iz Češkoslovaške, Zvezne republike Nemčije in Jugoslavije, med Slovenci na primer Bojan Štih, Taras Kermauner, Dušan Pirjevec, a tudi Bogdan Pogačnik. Tudi nekatere avstrijske kulturne revije posvečajo problemom srednjeevropske duhovnosti precej prostora.

Tako se novi zvezek dunajskega mesečnika za politična in kulturna vprašanja »Wiener Journal« za meseca julij in avgust na dokaj obširen način ukvarja s problemom srednjeevropske duhovne dediščine. Poleg sestavka o goriških srednjeevropskih srečanjih v perspektivi njihove 20-letne tradicije, ki ga je pod naslovom »Norci iz Gorice« objavil nekdanji dolgoletni vodja Avstrijskega kulturnega inštituta v Rimu dr. Wal-

ter Zettl, je tudi obširen zaris srednjeevropske problematike izpod peresa znanega slovenskega mlajšega avtorja Draga Jančarja. Avtor se obširno razpiše o problemih svoje dežele in njenega malega naroda, katerega dejanje in nehanje vrednoti v širših okvirih srednjeevropskih zgodovinsko pogojenih vzročnih povezav in istočasnih razmejevanj. Jančar imenuje svoj esej in istočasno tudi svojo deželo »Terra incognita« - »Neznana dežela«, kar moramo razumeti v sklopu celotne evropske zgodovine, ki je identiteti slovenskega srednjeevropskega naroda velikokrat premalo prisluhnila. V pričujoči 39. in 40. poletni dvojni številki dunajskega »Wiener Journala« objavljeni Jančarjev esej o tragičnih razsežnostih slovenskega narodnega bivanja, o upu in obupu slovenskih duhovnih ustvarjalcev v naročju različnih zgodovinskih neprizanesljivih družbenih struktur, ki se vlečejo kot rdeča nit vse v našo sodobnost, je pravzaprav nemški prevod zanimivega avtorjevega govora na letošnjem majskem blejskem srečanju PEN-kluba.

Jančar načena številne slovenske probleme, ki so istočasno tudi srednjeevropski družbeni

nadaljevanje na 8. strani ■

Zborovanje zgodovinarjev v Tolminu

Od včeraj, 1. oktobra, do petka, 3. oktobra, bo v Tolminu zborovanje slovenskih zgodovinarjev, ki ga letos prirejajo z namenom, da bi osvetlili zgodovino Primorske in dogodke ob zahodni meji. Zborovanje zgodovinarjev prirejata Zveza zgodovinskih društev Slovenije in Zgodovinsko društvo za Severno Primorsko ob sodelovanju občine Tolmin.

Tridnevno zborovanje je kar natrpano z odličnimi predavanji. Tako je včeraj Marjan Rozman predstavil današnje Tolminsko, Hinko Uršič je predstavil tolminsko deželo, Bogo Grafenauer je osvetlil stične in razhodne točke na zahodni meji, Drago Svoljšak je predstavil arheološka obdobja, ki so prišla na dan ob odkopavanjih na Tolminskem, Vinko Šribar pa o najdbah in topografsko arheoloških raziskavah v Furlaniji za obdobje zgodnjega srednjega veka. O goriških grofih in njihovem vplivu na Primorsko je govoril Peter Štih. Reinhard Haertel pa je imel zelo zanimivo temo. Predstavil je furlanske arhive in fonde, ki bi lahko zanimali slovenske zgodovinarje. Drago Sedmak je govoril na temo Krvavo Posočje, Emilijan Cevc pa o pretokih umetnostnih vplivov na slovensko-romanski meji, Jaromir Beran je osvetlil zanimivo temo o pravnih določilih, ki so urejala razmerja z Beneško republiko v času od 16. do 18. stoletja. Sodelovala sta tudi italijanska zgodovinarja Luigi Tavano, ki je osvetlil lik nadškofa Attemsa in njegov odnos do Slovencev, ter Fulvio Salimbeni, ki je zbranim zgodovinarjem govoril o odnosu, ki ga je Italija imela do svoje vzhodne meje do 1. svetovne vojne. O državni in etnični meji v egejskem delu Makedonije je spregovoril Ivan Katardžiev, Janko Pleterski pa o meji na Soči in o notranjih odnosih jugoslovanskega gibanja med prvo svetovno vojno. Slavica Plahuta je orisala delovanje fašistične stranke na Goriškem od leta 1941 do 1943, Samo Kristan pa je govoril o pričevanju sodobnikov o dogodkih v Trstu leta 1945.

Danes, v četrtek, 2. t.m., bo Janez Šumrada govoril o Bovški cesti v srednjem veku, Vinko Rajšo pa na splošno o cestnih povezavah na Goriškem v drugi polovici 18. stoletja, Eva Holz o cestnih zvezah med

Kranjsko in Goriško v 19. stoletju, Tadej Brate o bohinjski železnici ob njeni 80-letnici, Tomaž Weber, Štefan Trojar in Pavle Bogataj bodo spregovorili o problematiki pouka zgodovine v šolah v Sloveniji, Branko Marušič pa bo predaval o Tolminskem zgodovinopisju, predstavil pa bo tudi knjižno razstavo o domoznanstvu Tolminske, ki so jo pripravili v knjižnici Cirila Kosmača.

Četrtek popoldne so organizatorji namenili okrogli mizi o historiografiji na Slovenskem, zvečer pa bo občni zbor Zveze zgodovinskih društev Slovenije. V petek, 3. oktobra, bodo udeleženci zborovanja na strokovni ekskurziji.

POŽAR OPUSTOŠIL PRAVOSLAVNO SEMENIŠČE

Hud požar je opustošil pravoslavno semenišče in teološko akademijo v Zagorsku pri Moskvi. Pet mladih semeniščnikov je izgubilo življenje. Po dosedanjih podatkih pa izredno cerkveno in umetniško bogastvo Zagorska ni utrpelo večje škode.

Požar je nastal v nedeljo, 28.9., ob prvi jutranji uri, pogasiti pa ga je bilo mogoče le ob šestih, saj je bila stavba semenišča vsa obložena v lesu.

Sami semeniščniki, ki so jih plameni presenetili med spanjem, tako da jih je pet izgubilo življenje, so v zasneženi pokrajini poskrbeli za varnost zgodovinskih predmetov, umetnin in rokopisov. Podrla se je kupola cerkve Parrovsri, ki pa drugače ni poškodovana. V teku je preiskava, tuji dopisniki pa nimajo dostopa na kraj požara.

Zaključili so se pastoralni dnevi v Trstu

Tržaška Cerkev se odziva vprašanjem in problemom časa in se torej zaveda pomena, ki ga ima vključitev na socialno področje. To je v skupih besedah bistvo letošnjih pastoralnih dni, ki so v preteklih dneh močno poživili življenje po tržaških župnijah. Osnovne smernice dela, ki se ga misli tržaška Cerkev lotiti v naslednjih mesecih, pa gredo na področje temeljitejših kateheze, predvsem pa podrobne analize posameznih področij in stvarnih, družbenih, gospodarskih, človeških problemov, ki so pomembni zanje. Poseb-

ne pozornosti je bila tudi deležna vloga laikov v Cerkvi in njeni prisotnosti v družbi.

V delovnih komisijah je sodelovala tudi lepa skupina Slovencev, ki so posvetili pozornost problematiki slovenske komponente tržaške Cerkve. Ta komisija je ugotovila, da bo treba bolj spoznati stanje na terenu, preden bi se organsko lotili pobud, ki naj bi izboljšale sedanje stanje. Čutiti je, da se slovenski krogi ogrevajo za organiziranje zborovanja, ki naj bi obravnavalo izključno probleme slovenske Cerkve.

Waldheim in narodne manjšine

Kot poroča koroški Naš Tednik, je avstrijski zvezni predsednik Kurt Waldheim sprejel v sredo, 24. septembra, na Dunaju predstavnike Informacijskega centra narodnih skupin v Avstriji. V odposlanstvu sta za koroške Slovence bila prisotna dr. Matevž Grilc in Karel Smolle. Prvi je predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev, drugi pa je član njegovega predsedstva. Dr. Grilc je zveznemu predsedniku obrazložil glavne probleme koroških Slovencev, predvsem v zvezi z dvojezičnim šolstvom, otroškimi vrtci ter manjkajočimi finančnimi podporami.

Zvezni predsednik Waldheim je poudaril, da je dvojezična vzgoja bistvena o bogatitev avstrijskega kulturnega prostora in da je hkrati v veliko pomoč pri uresničevanju dobrososedskih odnosov. Doktor Waldheim je obžaloval, piše Naš Tednik, da se od podpisa avstrijske državne pogodbe dalje ni nič oziroma se je zelo malo naredilo v zvezi z reševanjem odprtih vprašanj narodnih skupin. V odposlanstvu, ki ga je na Dunaju sprejel novi zvezni predsednik Waldheim, so bili tudi predstavniki gradiščanskih Hrvatov, dunajskih Čehov in Slovakov.

Rudolf Kresal

Vojna in glad in kruh in kuga

VII.

»Tako me vse boli!« je rekla Draga.

Mati ju je tolažila, da bo jutri že bolje in da pojdeti z Ivanom na sprehod. In da pride zdravnik čez eno uro. Potem se je obrnila k Ivanu.

»Ivan, ti pojdi spat. Utrujen si. In zjutraj moraš po mleko. Zdravnika bom sama počakala. Tačas bom pletla.«

»Saj ga jaz tudi lahko počakam.«

»Ti zdravnika ne moreš počakati. Le pojdi spat. Za danes imaš dovolj!« je rekla in stopila k njemu. Hotela ga je pobožati. Vendar se je v trenutku premislila. Ivan ni trpel, da bi ga ona božala. Zmerom, kadarkoli je bila z njim nežna, se mu je

zdelo, da njemu nežnost ne pristaja. Zakaj naj bi ga ona božala? In prav zdaj, v teh dneh? Prej se kaj takega ni nikoli domislila. Ali se je spremenila? Ali je čutila potrebo, da izda svoja skrita in zmerom zatajevana čustva?

Ivan je stal pred njo in ji pogledal v oči. Razumel jo je. A približal se ji ni. Urno se je obrnil, krenil proti vratom in želel lahko noč.

Sestri sta umrli. Obe sta umrli v enem tednu.

Draga je umrla tretji dan svoje bolezni. Umrla je na svoj osmi rojstni dan.

Dopoldne tretjega dne ji je mati prinesla čokolado in ji voščila. Tudi Ivan ji je voščil. A dati ji ni mogel ničesar. Zbežal je iz sobe. Zdelo se mu je, da bi moral sestri tudi on kaj dati. Saj je bil že tako velik in star! — Tako čudno so se ji zalesketale oči, ko ji je voščil. Bilo je, kakor bi mu bile očitale, ker je samo voščil.

Tisto popoldne so ji bile oči nenavadno izstopile. Bile so vlažne in motne.

Popoldne je umrla.

Ivan je tekel k cerkovniku in mu javil sestrično smrt.

Cerkovnik je jezno gledal.

»Draga? si rekel?!« je osorno vprašal.

Ivan je samo pokimal. Po licih so mu tekle solze. Moža se je zbal. Ni se mu upal priti blizu. Ponovil je še enkrat ime in stekel iz župnišča. — Med potjo je začul mrtvaški zvonec, ki je zvonil Dragi.

Bogata bera nove slovenske literature...

■ nadaljevanje s 6. strani

problemi. Tu je na primer zastrašujoči pojav samomora, prava rakasta rana Slovencev, ki se je samo na Madžarskem še bolj razbohotila. Tu je slovenska zgodovinska žaloigra — tudi po Jančarjevem mnenju sestavni del splošne srednjeevropske žaloigre narodov in narodnosti — ki se je začela z razkrojem in zlomom avstro-ogrske monarhije, ko ta ni znala uresničiti humanih vizij srednjeevropske mnogonarodne vzajemnosti. Tu je prekrvava zgodovina slovenskega naroda — in Jančar ne pozabi zamolčati hude stiske slovenskega naroda sredi druge svetovne vojne, nešteti žrtve partizanskega boja, a tudi groznega poboja partizanom nasprotnih domobrancev. Piše o težavah slovenske književnosti, o slovenskih pisateljih doma in v tujini, o slovenski literaturi, ki v svojih najboljših dosežkih odgovarja danostim današnje svetovne literature. Literatura danes ne more biti generator optimizma. Po Jančarjevem mnenju se slovenski narod danes nahaja v paradoksnem položaju kot družba slovenskih ljudi, ki se ironijam zgodovinskih danosti upirajo s svojo ranljivo, minljivo in krhko osebno človeško eksistenco in usodo.

V novem poletnem zvezku dunajskega »Wiener Journala« je seveda objavljenih še več drugih zanimivih sestavkov in opomb. S slovensko literaturo se delno ukvarja tudi poročilo Sixtusa von Redna o srednjeevropski liriki. Avtor predstavlja program majhne italijanske založbe »Edizioni Braitano« iz Furlanije, ki je natisnila tudi slovensko-italijansko izdajo pesmi Alojza Gradnika in štirijezično slovensko-nemško-italijansko-furlansko izdajo pesmi koroškega Slovence Gustava Januša. Zanimivo je, da je pri isti založbi med drugim izšla tudi nemško-italijanska pesniška zbirka pokojne avstrijske koroške pesnice Christine Lavant. Slovencem znani ameriško-avstrijski pisatelj judovskega izvora Herbert Kuhner pa objavlja svoje trpke izkušnje iz Avstrije.

Tudi poletna šestdeseta številka avstrijske literarne revije »Podium«, ki izhaja v Badnu pri Dunaju, je odstopila slovenskim sosedom kar pet strani prostora. Peter Kersche je objavil nove nemške prevode modernistično izrazite lirike Francija Zagoričnika in Tomaža Šalamuna ter humanistično-poetične verze Boža Voduška in Franceta Filipiča, a tudi primer svojega lastnega eksperimentalnega ustvarjanja. Na Dunaju živeča Milena Merlak in Lev Detela pa sta zastopana z novo poezijo in prozo, ki sta jo delno napisala v nemščini. V novem »Podiumu« so na hvalevreden način poleg Slovencev predstavljeni še nekateri drugi avstrijski literarni sosedje, med drugim karakteristični pesniki in pisatelji iz Poljske, Slovaške, Madžarske, Romunije, Zvezne republike Nemčije in Švice, a tudi dve pesmi ne-

davno umrlega češkega Nobelovega nagrajenca Jaroslava Seiferta.

Prva številka bogato ilustriranega kulturnega magazina za »evropsko sodelovanje« »Pannonia«, ki izhaja v Eisenstadtu na Gradiščanskem in na Dunaju, objavlja na vidnem mestu enajst pesmi koroškega slovenskega avtorja Andreja Kokota. Natisnjene so dosledno dvojezično, pri čemer je zanimivo, da je avtor slovenske originale sam preliel v nemške variante. V isti »Pannoniji« poroča Darinka Žimić o takoiimenovanih 222. predlogih lanskoletnega budimpeštanskega kulturnega foruma in o jugoslovanski pripravljenosti za konstruktivno mednarodno sodelovanje. Ivan Ivanji pa piše o novem jugoslovanskem predsedniku državnega predsedstva Sinanu Hasaniju, ki je tudi znan albanski pisatelj s Kova.

Omeniti moramo tudi nove zvezke celovške revije »Die Brücke«, ki se velikokrat ukvarja s slovenskimi kulturnimi problemi. V tretji številki za leto 1985 je tudi za Slovence zanimiva znanstvena razprava celovškega univerzitetnega profesorja dr. Gerharda Neweklowskega o slovenskih elementih v nemških koroških narečjih, kar priča o širšem in zgodovinsko pogojenem medsebojnem vplivanju. Daljši sestavek o nemški izdaji Cankarjevega »Martina Kačurja« pri celovški založbi »Drava« je objavil Karl-Markus Gauss, medtem ko Erik Adam razčlenjuje nemško knjigo Petra Gstettnerja in Dietmarja Larchnerja »Dve kulturi, dva jezika, ena šola«, ki je izšla pri isti založbi. V četrti številki celovške revije »Die Brücke« za leto 1985 so zanimive nemške pesmi o Koroški izpod peresa na Dunaju živečega Petra Paula Wiplingerja. V novem zvezku revije »Die Brücke«, prvem za leto 1986, je podrobno predstavljen slovenski koroški slikar Rudi Benetik, a tudi dve knjigi slovenskih avtorjev, nemška izdaja Zadnikarjeve študije o cerkveni umetnosti na Slovenskem in nova slovenska pesniška zbirka Korošca Janka Ferka »Napiši na zid zemlje«, ki je izšla pri celovški »Mohorjevi založbi« in pri mariborski založbi »Obzorja«.

Ob koncu moramo zabeležiti tudi izid novih zvezkov dunajske revije za mednarodno literaturo »Log«. V 28. številki poroča med drugim Lev Detela o slovenskem doprinosu k dunajski kulturi in poleg velikih arhitektov Plečnika in Fabianija omenja tudi slovenski literarni Dunaj Ivana Cankarja ali Frana Levstika z nadregionalnimi obeležji. V 29. številki »Loga« pa je objavljen referat istega avtorja o duhovnih razsežnostih srednjeevropske kulture, s katerim je nastopil na mednarodnem pisateljskem srečanju v koroških Brezah-Fresachu, ter pesmi Milene Merlak in Janka Ferka.

Lev Detela

Gorbačov in obisk v Italiji

Sovjetski voditelj Gorbačov bo obiskal Italijo na začetku prihodnjega leta, neke med januarjem in med sredino februarja. Vest prihaja iz diplomatskih krogov vladne palače v Rimu. Točen datum še nekaj časa ne bo znan, ker morata diplomaciji obeh držav šele izdelati podroben načrt. Na januar ali februar je namigoval tudi sovjetski zunanji minister Ševardnadze, ko se je v New Yorku pred kratkim sestal s svojim italijanskim kolegom Andreottijem. Sprva se je govorilo, da utegne priti Gorbačov v Italijo že oktobra letos, vendar se je pokazalo, da govorica ni bila osnovana.

Nekateri italijanski časnikarski krogi namigujejo, da je Gorbačov odložil morebitni oktobrski obisk zato, ker da še nima jasne slike o tem, kako naj bi potekal vzporedni, skoraj neizbežni obisk tudi pri papežu. Govor je o nekakšni zadregi, kar pa so v palači Chigi danes zanikali. Gorbačov bo obiskal Italijo na uradno povabilo ministrskega predsednika Craxija.

POLOŽAJ V AFGANISTANU

V središču afganistanske prestolnice je eksplodiral peklenski stroj, ki so ga gverilci nastavili v parkirani avtomobil v bližini sovjetskega trgovinskega urada. V eksploziji sta bila ubita dva študenta in neki trgovec, težje ranjen pa je bil policist, ki je stražil vhod v sovjetski trgovinski urad. Radio Kabul, ki je objavil vest, pripisuje odgovornost za atentat imperialističnim protirevolucionarnim agentom.

Sovjetska tiskovna agencija TASS pa zatrjuje, da so afganistanski vojaki po spopadu s protikomunističnimi partizani med padlimi zasledili tudi Evropejca, ki je imel pri sebi italijansko osebno izkaznico. Izkaznico naj bi marca 1983 izdali Ignaziu Poleselu. Našli pa naj bi tudi dnevnik, iz katerega naj bi izhajalo, da je Polesel prišel protizakonito v Afganistan, kjer se je ukvarjal z vohunstvom in terorizmom. V istem spopadu naj bi padel tudi neki japonski državljani, ki naj bi gverilce uril v karateju.

—O—

V kraju San Vito al Tagliamento so v torek, 30. septembra, pokopali podpolkovnika Vladimira Nesto, ki je dan prej naredil samomor. Pokojnik je bil poveljnik tankovskega bataljona »Piccinini« in so ga očitno hudo prizadele kritike na račun vodenja tankovskega bataljona. Pogreba sta se med drugimi udeležila predsednik republike Cossiga in obrambni minister Spadolini.

Mati mrtve hčerke ni spremila do groba. Do groba jo je spremil samo Ivan. Mati pa je šla domov, k Anici, k svojemu najmlajšemu otroku.

Našla jo je v hudi vročici. Govorila je nerazumljive besede. Zdaj pa zdaj je vztrepetala in vzkrilila z rokami.

V sobi se je zmračilo.

★ ★ ★

Ivan se je pozno vrnil domov. V roki je imel majhen hlebec črnega kruha. Prišel je žalosten in truden. Vendar skozi vežo je šel čisto tiho, da bi mater in sestro presenetil.

Tiho je odprl sobna vrata. V sobi je vladala popolna tema.

Anica!

Mama! je klical.

Od nikoder ni bilo glasu.

V sobi je gospodarila mrtva tišina.

Prižgal je luč.

Ozrl se je na posteljo.

Anica je ležala blede in nepremična.

Anica!

Anica se ni zganila. Ni trenila s trepalnicami.

Pogledal je okrog sebe.

Kje je mati?

Mati?

Pogledal je na tla.

Mati je ležala na tleh, negibna, mrtva. Umrta je.

Ivan je v svojem devetem letu izgubil vse.

Imel je samo še sebe.

In imel je svet. A drugega nič.

Nekoč je imel mater in očeta in dve sestri.

Ostal je sam.

In bil je mlad.

Kdo ve, kaj se je zgodilo z njim?

Konec